LAOET.

DOOR

G. P. ROUFFAER.

Een merkwaardige mededeeling doet Prof. Wichmann in het pas verschenen Bulletin n° 43 (3^e Bull. der Nieuw-Guinea-expeditie) van de Maatschappij ter Bevordering van het Natuurk. Onderzoek der Ned. Koloniën.

Hij vertelt (p. 4) van een bezoek, dat hij op zijn heenreis naar Ternate, via Soerabaja, van deze laatste plaats uit, bracht aan Grësik als „een der oudste havens van Java“. En nu zegt hij ook dit opmerkelijke: „Zij is wel de eenige plaats op aarde, waar de groote klok volgens scheepsgebruik (glazen) wordt geluid.“

Merkwaardig zeker, dit voortbestaan van een scheepsgebruik uit den tijd der Compagnie in een zoo oude havenplaats als Grësik. Maar dubbel interessant wordt het, indien wij er mee in verband brengen een eigenaardig woord, waarop de heer H. L. Ch. te Mechelen, de bekende Javanicus en kenner van inlandsche toestanden over een groot deel van onze Oost, een jaar geleden mijne aandacht vestigde.

In den Jav. dictionnaire — zie b.v. den laatsten 4^{en} druk van Roorda—Vreede, 1901, II, p. 79, 2^e kol. — vindt men onder het woord *laoet*, na de eerste beteekenis van „zee“ uit het Maleisch overgenomen, als tweede beteekenis opgegeven: schofttijd, schoften van werkvolk; en als afgeleide woorden dan weer *laoet-laoet* = luid, aanhoudend; *nglaoetake* = doen schoften; *laoetan* = samen schoften, schofttijd houden.

De heer Te Mechelen nu zeide mij, dat *laoet* = schofttijd door heel ons Indië bij inlanders die ter zee varen in dien zin bekend is ¹; en dat er geen kwestie behoefde te zijn, of men moest

¹ Ook te Batavia is het bij de koeli's welbekend, zeide mij de heer E. B. Kielstra. In C. J. Batten's „De Djoeroe basa Betawi“, I, Batavia 1868, is het echter niet opgenomen op p. 90, i. v. „Lawoet“.

daarin oorspronkelijk zien het Hollandsche „Luidt!“, als het bevel tot het luiden der scheepsklok, het „slaan der glazen“ volgens scheepsgebruik, dat nu nog in Grësik levende bleef.

Het meest beteekenende „luiden“, dezer klok was dan natuurlijk, evenals nu nog op fabrieken, het gelui bij schofttijd. Zoo werd *laoet* dan in het Javaansch opgenomen, en, blijkens de afleidingen, allengs tot een inheemsch woord versmolten.